

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสภาพสังคมโลก ที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน ก่อให้เกิดผลกระทบมากมาย โดยเฉพาะสภาพสังคมที่เต็มไปด้วยภัยคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ สภาพแวดล้อมที่บีบคั้น ทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมนี้เอง ทำให้พฤติกรรมของคนในสังคม ซับซ้อน และก่อให้เกิดปัญหามากยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่ความเสถียรในสังคม โดยเฉพาะในเรื่อง ความสัมพันธ์หรือสัมพันธ์ภาพในครอบครัวและบทบาทที่ดำรงอยู่ภายใต้ครอบครัวระหว่างสมาชิก ทั้งหญิงและชายในครัวเรือน

ครอบครัวถือเป็นสถาบันขั้นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดสถาบันหนึ่งซึ่งประกอบไปด้วยสมาชิกที่มีความสัมพันธ์ทางเพศโดยที่สังคมให้การยอมรับ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2532 : 142) รวมทั้งการมีความสัมพันธ์กันทางสายโลหิตระหว่างสมาชิกในครอบครัว (Rovin, 1996 : 9) ในทางสังคมวิทยา โดยเฉพาะนักสังคมวิทยาแนวโครงสร้าง-หน้าที่ ใช้กรอบการวิเคราะห์ครอบครัวโดยพิจารณาการทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการระหว่างกันของสมาชิก ซึ่งหน้าที่สำคัญได้แก่การขัดเกลาทางสังคม (Socialization) การสอนให้รู้จักบทบาททางเพศ และบทบาทที่จะดำรงอยู่ภายใต้ความสัมพันธ์ทางสังคมอื่นนอกเหนือจากครอบครัว ซึ่งนอกจากครอบครัวจะทำหน้าที่ตอบสนองระหว่างกันของสมาชิกแล้วครอบครัวยังต้องตอบสนองความต้องการของสังคมโดยรวมด้วย

ปัจจุบันลักษณะของครอบครัวไทยมีความหลากหลายขึ้น ขณะเดียวกัน พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวที่เกี่ยวข้องกันในลักษณะต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสามีภรรยา หรือบิดามารดากับบุตร ปรากฏว่ามีความสัมพันธ์ที่ห่างเหินกันมากขึ้นและความใกล้ชิดสนิทสนมกันน้อยลง กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบันทำให้บิดามารดาต้องออกไปทำงานนอกบ้านมากขึ้น เพื่อหารายได้ให้เพียงพอสำหรับการดำรงชีพของครอบครัว ส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวมีเวลาพูดคุยปรึกษาหารือกันน้อยลง ตลอดจนมีโอกาสพบปะสังสรรค์ และทำกิจกรรมร่วมกันลดลงไปด้วย นอกจากนี้ในปัจจุบันการจัดบริการทางสังคมด้านต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา การดูแลรักษาสุขภาพ และนันทนาการ ทำให้ครอบครัวส่วนใหญ่มีลักษณะความรับผิดชอบในการอบรมเลี้ยงดู และทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวให้แก่องค์กรหรือสถาบันทางสังคมมากขึ้น จนบางครั้งก่อให้เกิดการดิ้นรนในหน้าที่และความไม่เข้าใจในบทบาทของครอบครัว (สุรศักดิ์ โควสุภัทร, 2542 : 66) นอกจากนั้น ยังพบว่า

มีสาเหตุอีกหลายประการที่ทำให้ครอบครัวไทยยุคปัจจุบันอยู่ในสภาพอ่อนแอ และส่งผลกระทบต่อ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวที่เสื่อมคลายลง (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม และประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. 2542 : 9) สรุปได้ว่ามีสาเหตุหลัก 4 ประการ ได้แก่ การขาด ความพร้อมของบิดามารดาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจอารมณ์ และด้านสังคม สภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ทำให้ครอบครัวไม่อาจทำบทบาทหน้าที่ของตนได้อย่าง สมบูรณ์และไม่อาจปรับตัวได้ ด้านสังคมที่ยังไม่ตระหนักในความสำคัญของครอบครัวว่า บทบาท หน้าที่ของครอบครัวต่างมีผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม จึงขาดจิตสำนึกและขาดพลังร่วมกันในการ พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาคือครอบครัว และสื่อมวลชนที่ยังไม่ได้ให้ความสนใจในการพัฒนา ครอบครัวจริงจังและเพียงพอ และได้ตอกย้ำให้เกิดผลลบแก่ผู้รับสารอย่างกว้างขวางต่อเนื่อง เช่น การปลุกฝังค่านิยมฟุ้งเฟ้อมอมเมา การผลิตสื่อลามกต่าง ๆ เป็นต้น

จากสาเหตุดังกล่าวทำให้ครอบครัวไทยบางส่วนโดยเฉพาะครอบครัวที่อาศัยอยู่ใน เมืองหลวงหรือที่มาจากต่างถิ่นต้องประสบปัญหาความสัมพันธ์ภายในครอบครัว อันเป็นผลมา จากการขาดพื้นฐานความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิก เมื่อครอบครัวต้องประสบปัญหาวิกฤตที่ ก่อดันจากสภาพแวดล้อมภายนอกประกอบกับความเครียดของคนในครอบครัว ทำให้สมาชิกใน ครอบครัวเกิดปัญหาความไม่ลงรอยกันและเกิดความขัดแย้งกันขึ้น ซึ่งเมื่อสะสมติดต่อกันเป็น เวลานานโดยมิได้รับการแก้ไข สภาพปัญหาและภาวะความเครียดในครอบครัวดังกล่าวอาจขยาย ความรุนแรงจนกลายเป็นปัญหาลังคมต่อไปได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวที่ขาดความเข้มแข็ง ขาดการวางระเบียบวินัยและการปฏิบัติในครอบครัว ตลอดจนขาดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง สมาชิกอย่างเพียงพอครอบครัวเหล่านั้นย่อมมีอาจหลีกเลี่ยงผลกระทบของปัญหาเหล่านั้นได้ ซึ่ง Coser (1956) ได้กล่าวถึง ลักษณะความขัดแย้งระหว่างบุคคลที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันว่า จะมีความรุนแรงมากกว่าความขัดแย้งระหว่างคนแปลกหน้ากัน เนื่องจากต่างฝ่ายต่างพยายาม เก็บกดไม่แสดงออกความไม่พอใจออกมา และเมื่อเก็บไว้มาก ๆ เข้าความไม่พอใจจะรุนแรงยิ่งขึ้น ทำให้ระเบิดออกมาและเมื่อถึงวันนั้นสาเหตุของความขัดแย้งอาจขยายความรุนแรงครอบคลุมถึง ปัจจัยอื่น ๆ ด้วย (ปาริชาติ สุขุม. 2531 : 27) นอกจากนี้แล้ว ลักษณะของครอบครัวบางประการ ยังเป็นสาเหตุสนับสนุนให้สมาชิกในครอบครัวเกิดปัญหาขัดแย้งและไม่เข้าอกเข้าใจกัน (Gelles and Straus. 1979 อ้างใน เหมวรรณ เหมะนัค. 2533 : 2-4) ได้แก่ ระดับความใกล้ชิดผูกพัน ของสมาชิกในครอบครัว ช่วงเวลาที่ทำกิจกรรมร่วมกัน บทบาทที่ได้มาแต่กำเนิดของสมาชิก แต่ละคนในครอบครัว สิทธิในการกำหนดพฤติกรรม ความแตกต่างทางด้านอายุและเพศ และ ระดับความเครียดสูง

ดังนั้น จากลักษณะความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวที่ต้องเกี่ยวข้องและมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เปิดเผย และส่งผลกระทบต่อกันตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละคน ทำให้ครอบครัวมีโอกาสเกิดปัญหาความขัดแย้งได้ง่าย ซึ่งลักษณะความขัดแย้งในครอบครัวที่มักเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างสามีภรรยา และระหว่างบิดามารดากับบุตร

ชาวสวรองค์การอนามัยโลกปี พ.ศ. 2540 ว่าด้วยสัมพันธภาพต่อสตรี ระบุว่า สตรีถูกกีดกันตั้งแต่ก่อนเกิด เช่น การถูกทำแท้งเมื่อทราบว่าเป็นลูกสาว มารดาถูกทุบตีระหว่างตั้งครรภ์ เมื่อโตเป็นสาววัยแรกรุ่น ถูกบังคับให้แต่งงาน ถูกพ่อข่มขืน ถูกบังคับเป็นโสเภณีและถ่ายภาพเปลือย เมื่อโตเป็นสาวเต็มวัย ถูกแฟนหนุ่มข่มขืน ถูกทำร้ายในครอบครัว เมื่อยามแก่ตัว สตรีหม้ายถูกบังคับให้ฆ่าตัวตาย ที่สำคัญทั้งหมดนี้ถูกทำร้ายทั้งทางร่างกาย ทางเพศ และทางจิตใจ

จากสภาพปัญหาข้างต้น วิกฤตด้านความสัมพันธ์หรือสัมพันธภาพในครอบครัว ก็นับว่าอยู่ในสภาพที่น่าวิตก ตัวอย่างสตรีถูกทำร้ายในครอบครัวในประเทศต่าง ๆ เช่น ในแคนาดา ซึ่งถือว่าเป็นประเทศอุตสาหกรรม จากกลุ่มตัวอย่าง 12,300 คนทั่วประเทศ อายุ 13 ปี และแก้ก่าสำรวจโดยสำนักสถิติแคนาดา พ.ศ. 2536 พบว่า ร้อยละ 29 ของสตรีที่แต่งงานแล้ว แจ้งว่าถูกคู่ครองทำร้ายร่างกายตั้งแต่อายุ 16 ปี ในสวีตเซอร์แลนด์รายงานสำรวจโดยกิลลีสออกซ์และคณะ พ.ศ. 2540 จากตัวอย่าง 1,500 คน อายุระหว่าง 20 – 60 ปี ที่มีสัมพันธ์กับชาย พบว่า ร้อยละ 20 แจ้งว่าถูกทำร้ายร่างกาย ที่ตะวันออกกลาง ประเทศอียิปต์ สำรวจโดย แอล – ซาเนตี และคณะ พ.ศ. 2538 จากตัวอย่างสตรีทั่วประเทศที่แต่งงานแล้ว อายุระหว่าง 15 – 49 ปี พบว่า ร้อยละ 35 ของสตรีแจ้งว่าถูกทุบตี โดยสามีในช่วงเวลาที่อยู่ด้วย ที่แอฟริกา การสำรวจในประเทศซิมบับเว โดย วัตต์ พ.ศ. 2539 จากตัวอย่างสตรีอายุเกินกว่า 18 ปี จำนวน 986 คน ในจังหวัดมิคแลนด์ พบว่า ร้อยละ 32 ของสตรีรับแจ้งว่าสาเหตุมาจากทำร้ายร่างกายจากครอบครัวหรือสมาชิกในครอบครัวตั้งแต่อายุ 16 ปี ที่ลาตินอเมริกา รายงานสำรวจของโรริเกซ และเบซอร์รา ใน พ.ศ. 2540 จากตัวอย่างสตรี 650 คน ที่แต่งงานแล้วหรืออยู่เป็นคู่ครองในเขตนครหลวง พบว่า ร้อยละ 30 รายงานว่าต้องเผชิญกับการทำร้ายร่างกายอย่างน้อยครั้งหนึ่ง จากคู่ครองเป็นร้อยละ 13 รายงานว่าถูกทำร้ายร่างกายในปีที่ผ่านมา ในสหรัฐอเมริกา ซึ่งถือว่าเป็นประเทศอภิมหาอำนาจ สถิติเป็นเหยื่อความรุนแรงถึงปีละกว่า 4.5 ล้านคดี ในจำนวนนี้เป็นกรณีข่มขืน หรือทำร้ายสตรีที่กระทำโดยบุคคลคนเดียวนั้นปรากฏว่าคนร้ายจะเป็นคนใกล้ชิด เช่น สามี แฟนหนุ่ม ในปี 2535 ร้อยละ 28 ของสตรีที่ถูกฆ่าโดยสามีและอดีตแฟน ขณะที่มียังร้อยละ 3 ของชายที่ถูกฆ่ามีภรรยา และแฟนสาวเป็นคนร้าย สตรีอายุระหว่าง 19 – 29 ปี มีแนวโน้มที่จะถูกทำร้ายโดยคนใกล้ชิดมากกว่าสตรีในวัยอื่น

สังคมไทยพบกับปัญหาสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีจำนวนและระดับความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดความรุนแรงในสังคม ซึ่งนอกจากจะหมายถึงทำร้ายร่างกายแล้ว ยังหมายถึงพฤติกรรมและการกระทำใด ๆ ที่เป็นการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ทั้งร่างกาย วาจา จิตใจ และเพศ ซึ่งเป็นผลหรืออาจจะเป็นผลให้เกิดความทุกข์ทรมานทั้งร่างกายและจิตใจ เช่น การประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน การทำร้ายร่างกายและจิตใจ การข่มขืน การกระทำชำเรา และการฆาตกรรม เป็นต้น (สารสถิติ ปีที่ 10 ฉบับที่ 3 มีนาคม 2548) สำหรับในประเทศไทยมีรายงานของฮอฟแมน และคณะ ใน พ.ศ. 2537 (Hoffman et.al. 1994) จากตัวอย่างสตรี จำนวน 619 คน ซึ่งมีลูกน้อย 1 คน ในกรุงเทพฯ พบว่า สามี จำนวนร้อยละ 20 ยอมรับว่าเคยทำร้ายร่างกายภรรยา อย่างน้อยครั้งหนึ่งในระหว่างกันอยู่ด้วยกัน ผลสำรวจของฝ่ายข้อมูลและวิชาการ มูลนิธิเพื่อนหญิง (2543 - 2545) พบว่า อัตราของสามีทำร้ายร่างกายภรรยาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (17% ปี 2543 ปี 2544 / 2% ปี 2545 / 23%) อัตราสามีฆ่าภรรยา (ปี 2543 / 13% ปี 2544 / 60% ปี 2545 / 47%) และอัตราภรรยาฆ่าสามี (ปี 2543 / 13% ปี 2544 / 19% ปี 2545 / 24%) ของจำนวนผู้หญิงที่เข้ามาใช้บริการจากมูลนิธิ จากสถิติเหล่านี้เองชี้ให้เห็นว่าครอบครัวขาดความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ ซึ่งเป็นสัมพันธภาพที่ขาดสมดุลภายในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัวได้อย่างที่ควรจะเป็น

ซึ่งจะเห็นได้ว่าแนวโน้มของครอบครัวไทยจะทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งเกิดจากความผูกพันกันในครอบครัวเสื่อมคลายลง เนื่องจากความเห็นห่างกันโดยอิทธิพลของความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจที่สมาชิกต้องออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านสมาชิกมีความเป็นอิสระมากขึ้น ครอบครัวไม่ได้พึ่งพาอาศัยกันมากขึ้น หญิงชาย มีสิทธิเท่าเทียมกันทั้งยังความสะดวกสบายต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีพ ทำให้ไม่ค่อยพึ่งพาอาศัยกันและมักให้ความสนใจงานนอกบ้านมากกว่างานในบ้าน ลดค่านิยมทางด้านศาสนา วัฒนธรรม จารีตประเพณี เนื่องจากความล้าสมัย (บุญลือ วันทายนต์, 2525 : 87-88)

ดังนั้น ครอบครัวมีส่วนอย่างมากในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพแก่สังคมและประเทศชาติโดยรวม ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวดี จะช่วยให้ปัญหาต่างลดน้อยลงไป ซึ่งความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ราบรื่นในครอบครัวจะเป็นเครื่องมือในการป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นความจริงที่ว่าครอบครัวทำหน้าที่ทุกอย่างที่ตอบสนองความต้องการของมนุษย์ทั้งทางร่างกายจิตใจและสติปัญญา (จรรยา สุวรรณทัต, 2533 : 54 - 56)

เมื่อโครงสร้างของสังคมเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมอุตสาหกรรมความต้องการด้านเศรษฐกิจสูงขึ้น เกิดการย้ายถิ่นที่อยู่จากสังคมชนบทเข้าสู่สังคมเมืองโครงสร้างสถาบันครอบครัว

เปลี่ยนแปลงไปในลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวประกอบด้วยพ่อ แม่ และลูกมากขึ้น (จิตตินันท์ เตชะคุปต์, 2535) บิดา มารดา ต้องออกมาประกอบอาชีพนอกบ้าน ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับบิดา มารดา และผู้ใหญ่ในครอบครัวเริ่มถอยห่างออกไปทุกที บางครอบครัวอบรมเลี้ยงดูเด็กในสภาพที่ไม่เหมาะสม ขาดการดูแลเอาใจใส่ ขาดการส่งเสริมพัฒนาการตามวัยที่เหมาะสม ถูกเลี้ยงดูด้วยความรุนแรง ถูกลงโทษอย่างหนัก ถูกทอดทิ้งให้หิวโหย ถูกทุบตี ถูกใช้ร่างกายเพื่อทำประโยชน์ (ปริญาญา รัฐิมนตริ, 2538 ; อัมพล สุอำพัน, 2538 ; ภรฤติ นิธิรัตน์, 2540 ; พรรณี เอื้อวัฒนา, 2542) ปัญหาเรื่องสัมพันธ์ภาพในครอบครัวที่ปราศจากความเสมอภาค และเท่าเทียมกันบทบาทที่ไม่เหมาะสมของแต่ละคน แต่ละวัยจึงทวีความรุนแรงขึ้นตามปรากฏให้เห็นตามรายงานข่าวหนังสือพิมพ์ และการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสัมพันธ์ภาพในครอบครัวอยู่เสมอ

ทุกครอบครัวต้องเผชิญกับสภาวะวิกฤตเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งส่งผลกระทบต่อครอบครัวจำนวนมากไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ (Disfunction) สภาพครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดี ไม่มีความรักใคร่ปรองดองกัน ขาดความเข้าใจ ความเห็นอกเห็นใจกัน ขาดความรับผิดชอบร่วมกัน และการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งนำไปสู่ผลกระทบที่ตามมา อาจจะทำให้ครอบครัวแตกสลายหรือก็ทำให้ครอบครัวขาดความสงบสุข โดยเฉพาะบุตรเมื่อต้องประสบกับสภาพการณ์ของความขัดแย้งอยู่เป็นประจำย่อมกระทบโดยตรงต่อเด็ก ซึ่งทำให้เกิดปัญหาสังคมต่อไปในอนาคตได้ซึ่งปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนี้ปรากฏอยู่ในทุกวัน และรุนแรงมากขึ้นตามลำดับ ปัญหาด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว ปัญหาการหย่าร้าง ความรุนแรงในครอบครัวมีปรากฏให้เห็นอยู่ตามหน้าหนังสือพิมพ์ และสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นการฆาตกรรม การทำร้ายร่างกาย การข่มขืน การทารุณกันเองระหว่างบิดา มารดา บิดากับบุตร มารดากับบุตร ซึ่งวิธีการแก้ไขปัญหาของครอบครัวนั้นแตกต่างกันไปตามสภาวะยากลำบากและความสามารถในการแก้ไขปัญหา ซึ่งถ้าครอบครัวไม่สามารถตอบสนองกับสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน อีกไม่นานเราคงเห็น “ภาวะครอบครัวล่มสลาย” ผู้ศึกษาได้ให้ความสำคัญของชีวิตครอบครัวในสภาวะวิกฤตเศรษฐกิจนี้ เพราะรูปแบบการใช้ชีวิตได้เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก โดยเฉพาะผู้ที่ทำงานในภาคธุรกิจ ซึ่งถูกมองว่ามีความมั่นคงในการทำงาน มีสวัสดิการที่ดี และต้องไม่ได้รับผลกระทบ แต่สิ่งเหล่านี้ไม่ได้มั่นคง หรือแน่นอนเสมอไป ซึ่งเห็นได้จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าพนักงานสถาบันการเงิน องค์กรภาคธุรกิจต่าง ๆ ต่างได้รับผลกระทบตามกันมา เพราะภาระหนี้สินที่มีอยู่ เช่น การผ่อนบ้าน ผ่อนรถ และภาระที่ต้องรับผิดชอบในครอบครัวซึ่งสิ่งเหล่านี้ย่อมสร้างความคิดตันและความเครียดให้กับผู้หาเลี้ยงครอบครัวเป็นอย่างยิ่งหากผู้นำครอบครัวหรือผู้เป็นหลักในครอบครัวเกิดผลกระทบจากภาวะวิกฤต สมาชิกในครอบครัวย่อมได้รับผลกระทบตามมา ซึ่งสมาชิกในครอบครัวจะมีวิธีการอย่างไรเพื่อลดปัญหา

ความขัดแย้ง ความไม่เข้าใจ รวมทั้งความเครียดที่อาจจะนำไปสู่ปัญหาใหญ่ต่อไปในครอบครัว ซึ่งผู้วิจัยได้สนใจที่จะศึกษาสัมพันธ์ภาพในครอบครัวกับบทบาทหญิงชายที่เกิดขึ้นในครัวเรือน

แนวคิดความสัมพันธ์ของครอบครัว และการแบ่งช่วงชั้นทางอำนาจแสดงให้เห็นถึงการใช้อำนาจของผู้ที่มีสถานภาพที่เหนือกว่าสามารถทำการควบคุม และสร้างอิทธิพลภายใต้ระบบความสัมพันธ์ในครอบครัว เมื่อนำหลักแนวคิดระบบอาวุโสมาพิจารณาถึงความสัมพันธ์ในระหว่างบทบาทหญิงชาย ระหว่างสถาบันต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และศาสนา โดยสนับสนุนแนวคิดดังกล่าวว่าระบบอาวุโส ทำให้ผู้ชายมีบทบาทเหนือกว่าผู้หญิงระหว่างช่วงชีวิตสมรสในทุกด้านสิ่งเหล่านี้ปรากฏให้เห็นต่อสังคมว่า ผู้ชายสามารถมีอำนาจเหนือกว่าทางด้านอาชีพการงาน ด้านการเมือง และศาสนา ผู้หญิงเป็นเพศที่แสดงถึงผู้มีอำนาจที่น้อยกว่าได้รับประโยชน์ดังกล่าวที่น้อยกว่า มีโลกของตนเองในบ้าน และการเลี้ยงดูบุตร

ค่านิยมชายเป็นใหญ่ ทำให้สังคมยอมรับบทบาทของผู้ชายมากกว่าผู้หญิง พ่อแม่จะมีบทบาททางอำนาจมากกว่าแม่ ค่านิยมนี้ยังสืบเนื่องมาสู่บทบาทหน้าที่ทางสังคมผู้ชายมักมีบทบาทด้านหน้าที่การงานมากกว่าผู้หญิง และมักจะได้รับผลประโยชน์มากกว่า แม้ปัจจุบันผู้หญิงจะมีบทบาทออกมาทำงานนอกบ้านมากกว่าแต่ก่อน แต่บทบาทการทำงานหาเลี้ยงครอบครัวนั้นน้ำหนักรักก็ยังเทอยู่ข้างชายมากกว่า เมื่อแต่งงานมีลูกฝ่ายชายก็มักมีเหตุผลและมีความรู้สึกว่าจะต้องเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว ฝ่ายหญิงจำเป็นต้องลาออกจากงานมาเลี้ยงลูกอยู่ที่บ้านเป็นส่วนใหญ่ หน้าที่การหาเลี้ยงครอบครัวก็จะมาตกอยู่กับฝ่ายชาย พ่อจึงมักจะกุมอำนาจทางเศรษฐกิจ แมกับลูกก็จะอยู่ในฐานะพึ่งพิง ไม่มีอำนาจต่อรอง และอยู่ในภาวะจำยอม

ปัญหาสัมพันธ์ภาพในครอบครัวมักเกิดขึ้นเมื่อสามีล้มเหลวต่อสถานภาพทางสังคมหรือล้มเหลวต่อการมีอำนาจนอกบ้าน เช่น ลูกเจ้านายต่อจัวเกิดความโกรธ หงุดหงิดไม่สามารถหาทางออกได้เมื่อกลับบ้าน ด้วยสถานภาพที่มีอำนาจมากกว่าก็จะระบายอารมณ์กับภรรยา และลูก ค่านิยมเรื่องภรรยาเป็นสมบัติของสามี ยิ่งตอกย้ำความเหนือกว่าของการแสดงอำนาจในครอบครัว จะทำอะไรก็ได้ เมื่อสะสมนานเข้าไม่มีการตกลงร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหา ผลสุดท้ายก็จะก่อให้เกิดความขัดแย้ง เกิดข้อพิพาทจนอาจส่งให้เกิดความล้มเหลวของความสัมพันธ์ในครอบครัว

ความรุนแรงในครอบครัวนั้นมิได้อยู่ข้างที่ชายเป็นผู้ถูกทำร้าย แต่ส่วนใหญ่เป็นหญิงที่ถูกทำร้าย เหตุใดชายจึงทำร้ายผู้หญิง มีเหตุผลมากมายหลายประการที่เกิดเหตุทำร้ายกันในครอบครัว การสื่อสารไม่เข้าใจกัน ความเครียด บทบาทหน้าที่ที่ไม่ลงตัว เป็นต้น แต่เหตุผลใหญ่น่าจะเป็นลัทธิการถือเพศ และโครงสร้างทางสังคมที่ผู้ชายเป็นใหญ่ แนวคิดและโครงสร้างนี้ทำให้ผู้หญิงตกเป็นเบี้ยล่าง และถูกทำร้ายโดยเห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดา ในสังคมไทยเองเมื่อร้อยกว่าปี

มานี้ การลงโทษเขียนตีภรรยาหรือกระทั่งขายภรรยาไป ยังถือว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมาย

จากสภาพปัญหาและวิกฤตการณ์ข้างต้น อาจบ่งชี้ได้ว่าการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเสมอภาคในคนทุกเพศ ทุกวัย และทุกสถานภาพ ในลักษณะของบูรณาการมิติหญิงชายไม่ได้เกิดขึ้น จึงก่อให้เกิดปัญหาด้านความรุนแรง ครอบครัวขาดสมดุลและขาดสัมพันธภาพที่ดี ตามมาอย่างไม่รู้จัก เพราะเพียงมองผ่านมิติด้านบทบาทหญิงชาย

เพ็ญจันทร์ ประดับมุข – เซอร์เรอร์ (2548 : 28) ได้นำกรอบแนวคิดสตรีนิยมอธิบายปรากฏการณ์ด้านคตินิยมของสังคมไทยที่ถูกปลูกฝังรุ่นต่อรุ่นว่าชายเป็นใหญ่ ทำให้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงชายสะท้อนไปยังทัศนคติต่อผู้หญิงและพฤติกรรม เช่น ผู้ชายมักอ้างความเป็นเจ้าของสามารถดู ด่า สั่งสอนหรือลงไม้ลงมือ เมื่อผู้หญิงไม่เชื่อฟัง

จะเห็นได้ว่าเรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องใหม่ เป็นพฤติกรรมที่เห็นกันจนชินชา ในสังคมยุคปัจจุบัน การแก้ไขปัญหาลัมพันธ์ภาพในครอบครัวดังกล่าว ซึ่งปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ๆ ในสังคมไทย ซึ่งเราจะละเว้นไม่ได้ โดยเฉพาะเรื่องความเสมอภาค บทบาทหญิงชายไทยที่เท่าเทียมกัน

เป็นที่ทราบกันดีอยู่ว่าวิถีชีวิตของผู้หญิงและผู้ชายในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างน้อยที่สุดที่เห็นได้ชัดเจน ก็คือ ในส่วนที่ผู้หญิงเป็นผู้ที่ให้กำเนิด สาเหตุสำคัญประการหนึ่งซึ่งอาจนำมาสู่ปัญหาลัมพันธ์ภาพในครอบครัว คือ บทบาทหญิงชายในครอบครัวที่ไม่เหมาะสมซึ่งอาจเชื่อมโยงกับค่านิยม ทัศนคติและการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวเดิมมาตั้งแต่เยาว์วัย ทำให้ผู้หญิงและผู้ชายแสดงบทบาทในครอบครัวและวิถีชีวิตอื่นๆที่แตกต่างกัน

หญิงและชายในสังคมไทยยังคงดำรงบทบาทแตกต่างกัน มีส่วนในการใช้ทรัพยากรไม่เท่ากันได้รับผลกระทบจากนโยบายในระดับที่แตกต่างกัน อีกทั้งมีความไม่เท่าเทียมอันเกิดจากระบบการวัดผลผลิตที่ก่อเกิดจากหญิงและชาย เคยเชื่อกันว่าความเท่าเทียมกันจะเกิดขึ้นได้เมื่อให้โอกาสแก่ทุกคนโดยเท่าเทียมกัน แต่แท้จริงแล้วการให้โอกาสแก่คนต่างกลุ่มกัน มิได้ประกันว่าผลที่เกิดจะได้เท่ากัน และเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและสังคมของคนไม่เหมือนกัน ต่างกันโดยสภาพจากกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน (คนจน – คนรวย) ต่างกันโดยวัย ต่างกันโดยสภาพความสมบูรณ์ของร่างกายหรือจิตใจ (คนปกติ – คนพิการ) หรือต่างกันที่เพศ (ชาย – หญิง) ดังนั้น ในกรณีที่หญิงแตกต่างจากชาย คงต้องมีการให้โอกาสหรือทรัพยากรแก่หญิงและชายต่างกันเพื่อให้ทุกคนได้รับผลที่ใกล้เคียงกัน (เช่นเดียวกับความแตกต่างโดยลักษณะอื่น ๆ)

อิทธิพลของวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีมีส่วนทำให้การยอมรับในบทบาทของหญิงชายในสังคมไทยยังคงไม่มีความเป็นธรรม การที่กฎหมายตราไว้ว่าทุกคนมีความเสมอภาค ทำให้สังคมโน้มเอียงว่ามีความเสมอภาคจริง และคาดคะเนความเหลื่อมล้ำในระดับที่ต่ำกว่า

ความเป็นจริงสิ่งเหล่านี้มีผลทำให้การเปลี่ยนแปลงการยอมรับที่ผิด ๆ และไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับบทบาทของหญิงและชายความเท่าเทียมกันอาจเป็นไปได้โดยยากและใช้เวลาเนิ่นนาน ดังนั้นหนทางที่จะทำให้สังคมยอมรับการเปลี่ยนแปลง คือ การได้รับรู้ความจริงที่เกิดขึ้นกับหญิงและที่เกิดขึ้นกับชายซึ่งแสดงได้ด้วยการสะท้อนถึงความสำคัญของบทบาทหน้าที่ของหญิงและชายที่เป็นธรรม (กัลยา นิติเรืองจรัส และคณะ. 2543 : 56)

สภาพปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัวในปัจจุบันในสังคมไทยยังมีค่านิยมและเจตคติที่ว่าสังคมมีค่านิยมและเจตคติที่ไม่เหมาะสมเกี่ยวกับความไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงกับชาย เช่น แนวคิดที่ว่าภรรยาเป็นสมบัติของสามี ลูกเป็นสมบัติของพ่อแม่ ผู้ชายมีอำนาจเหนือผู้หญิง ผู้หญิงเป็นวัตถุทางเพศ เป็นต้น เจตคติของสังคมในเรื่องบทบาทหญิงชาย ให้ความสำคัญและคาดหวังเพศชายในฐานะผู้นำ ผู้ตัดสินใจ ผู้สืบทอดเชื้อสายทางครอบครัว เพราะเพศชายมีร่างกายที่แข็งแรงกว่าสามารถปกป้องผู้อ่อนแอทางร่างกาย คือ ผู้หญิงและเด็กได้ อีกทั้งมีเจตคติทางสังคมที่มีแนวโน้มที่จะประณามผู้หญิงและเด็กว่าเป็นผู้สร้างเงื่อนไขให้เกิดปัญหาสัมพันธภาพในครอบครัวมากกว่าจะเข้าใจถึงสิทธิสตรี สิทธิเด็ก และเรียนรู้ที่จะแสดงความเคารพในสิทธิสตรีและสิทธิเด็กอย่างจริงจังและความเชื่อผิด ๆ เกี่ยวกับปัญหาความรุนแรง เช่น ความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัวความรุนแรงทางเพศเกิดขึ้นเพราะผู้หญิงเป็นฝ่ายผิด หรือสมยอมเอง ทำให้ผู้ประสบปัญหาพยายามปกปิดไว้เป็นความลับ และด้วยความเชื่อดังกล่าวทำให้คนในสังคมไม่ต้องการเข้าไปยุ่งเกี่ยวและให้ความช่วยเหลือทำให้ปัญหาเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ, สำนักงานปลัด สำนักนายกรัฐมนตรี. 2547)

จากสภาพการณ์ข้างต้น จะเห็นได้ว่า ปัจจุบันปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นสิ่งที่ทุกคนสัมผัสได้ในทุกระดับ ทุกหัวระแหงของสังคม และก่อให้เกิดความกลัวความอึดอัด และบรรยากาศของความก้าวร้าวในสังคมทุกระดับชั้นของสมาชิกของสังคม ไม่ว่าจะเป็นใครแล้วแต่ต้องเผชิญกับสภาพดังกล่าวแทบทั้งสิ้น จะมีก็แต่ผู้ที่แข็งแรงกว่า การเข้าใจซึ่งกันและกันของบทบาทหญิงชายที่เป็นธรรมเท่านั้นที่จะทนและสามารถอยู่รอดในสภาวะเช่นนี้ได้

สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่อาจนำมาซึ่งสัมพันธภาพในครอบครัวได้ ก็คือ ความเชื่อ ความศรัทธาและการปฏิบัติศาสนา เพราะทุกศาสนามีศาสดาที่สอนให้คนเป็นคนดีมีเมตตาต่อกัน และสอนให้ทุกคนมีความอดทนไม่ใช้ความรุนแรงโต้ตอบกัน หากทุกคนยึดมั่นศรัทธาในคำสอนและปฏิบัติศาสนาอย่างเคร่งครัด ความรุนแรงในสังคมก็น่าจะลดลง สัมพันธภาพในครอบครัวก็จะดีขึ้น แต่ในปัจจุบัน เราพบว่า ประชาชนทั่วไปปฏิบัติศาสนกิจน้อยลง จึงน่าจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เขาไม่สามารถสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวให้ดำรงอยู่ได้

จะเห็นได้ว่า แม้แต่คนในชาติ ศาสนา และในวัฒนธรรมเดียวกันเป็นพลเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมายยังมีปัญหาเรื่องสัมพันธภาพในครอบครัวหรือได้รับผลกระทบจากสัมพันธภาพในครอบครัว และมีความไม่เท่าเทียมกัน ความไม่เสมอภาคของทั้งหญิงและชาย ได้ถึงเพียงนี้ หากเป็นแรงงานต่างด้าวที่อพยพย้ายถิ่นมาต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ยิ่งทำให้จะมีผลกระทบต่อผู้หญิงมากขึ้น

ตลอดหลายทศวรรษที่ผ่านมา แรงงานต่างด้าว คือ พี่น้องชั้นหนึ่งของภาคการผลิต แต่ชีวิตของพวกเขา กลับถูกกระทำราวกับเชื้อโรคร้ายของสังคม (อิติกมล สุขเย็น, 2543)

สำหรับ "แรงงานข้ามชาติ" หรือภาษาราชการใช้คำว่า "แรงงานต่างด้าว" นับเป็นปรากฏการณ์จากภาวะทุนนิยม โลกาภิวัตน์ตามที่ อติคร เกิดมงคล เจ้าหน้าที่คณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตยในพม่า (กรพ.) และเครือข่ายปฏิบัติการเพื่อแรงงานข้ามชาติ ซึ่งลักษณะร่วมของปรากฏการณ์นี้ไว้ 5 ประการ ดังต่อไปนี้ หนึ่ง แรงงานย้ายถิ่นเป็นปรากฏการณ์ระดับชาติ สอง เป็นการไหลเวียนของวัยทำงานจากประเทศเกษตรกรรมสู่ประเทศอุตสาหกรรม สาม คือ แรงผลักดันจากความยากจนและความต้องการโอกาสในชีวิต สี่ เป็นผลมาจากปมปัญหาต่าง ๆ ในประเทศแม่ และสุดท้าย คือ ปรากฏการณ์แรงงานข้ามชาติสะท้อนความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ การเมือง การสื่อสารในสังคมโลกที่เพิ่มมากขึ้น

ในปัจจุบันแรงงานต่างด้าว ถือว่ามีความสำคัญ และเป็นเพียงสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของไทย เนื่องจากเจ้าของกิจการต่างต้องการแรงงานราคาถูกและบางอาชีพคนไทยปฏิเสธไม่ทำงาน ทำให้แรงงานต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะ พม่า ลาว และกัมพูชา ทะลักเข้ามาตามบริเวณรอยต่อเขตแดนไทย ซึ่งรัฐบาลจำต้องเข้ามาดูแล และมีมาตรการที่เข้มงวดเพื่อให้เกิดการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม การมองภาพลักษณะแรงงานต่างด้าวว่าเป็นคนอื่นของสังคมไทยไม่สามารถปฏิเสธได้ สำหรับแรงงานต่างด้าวในประเทศไทย ยังต้องเผชิญชะตากรรมต่าง ๆ นานา เช่น การถูกขูดรีดจากนายหน้า ต้องเผชิญกับสภาพการทำงานที่เลวร้าย การทำร้ายร่างกายและล่วงละเมิดทางเพศ ความรุนแรงจากเจ้าหน้าที่รัฐ รวมไปถึงความรุนแรงเชิงอคติทางชาติพันธุ์ ซึ่งถือเป็นเรื่องภายนอกครอบครัวของแรงงานต่างด้าว ในขณะที่เดียวกันปัญหาบทบาทในครอบครัวที่ไม่เท่าเทียมกันและปัญหาความไม่ศรัทธา และไม่ปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาของพวกเขายังคงมีไม่มากนักน้อยเช่นเดียวกับครอบครัวไทย และผู้หญิงและเด็กก็มักจะถูกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว เนื่องจากขาดสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว

บุษยรัตน์ กาญจนดิษฐ์ (2547) นักศึกษาปริญญาโท สาขาพัฒนาชนบทศึกษา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล ได้เขียนบทความเรื่อง

"แรงงานข้ามชาติประเทศพม่า : การสถาปนาพื้นที่ว่างริมขอบของสังคมไทย" กล่าวว่าการเป็น คนชายขอบของสังคมไทยของแรงงานข้ามชาตินั้น มาพร้อมกับความเป็นคนด้อยอำนาจ คนที่ตก เป็นเบี้ยล่างของคนกลุ่มใหญ่ ถือเป็นคนชั้นล่างในสังคมการที่คนเหล่านี้ไม่มีตำแหน่งแห่งที่ใน สังคม มีสถานะเป็นคนอื่น ยิ่งทำให้ตกอยู่ในสถานการณ์ที่ถูกกีดกัน หรือกลายเป็นคนชายขอบ ในมิติต่าง ๆ ของสังคม อย่างไรก็ตาม สังคมไทยจำเป็นต้องทำความเข้าใจ เพราะทุกฝ่ายต้อง จับมือรองรับปัญหาที่เกิดขึ้น เนื่องจากแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และกลุ่ม แรงงานต่างด้าวกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งก็นับเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมไทยด้วยเช่นกัน

กระจกบานเล็กที่สะท้อนปัญหาของแรงงานต่างด้าวข้างต้น คงไม่เพียงพอที่จะสะท้อน ภาพส่วนที่ซับซ้อนและซ่อนลึกในสังคมไทยได้ทั้งหมด หากแต่คนไทยต้องตระหนักร่วมใส่ใจ และ พร้อมแบ่งปันให้กับพวกเขา อย่างน้อยก็ช่วยให้สังคมไทย ปราศจากซึ่งที่มาของความไม่ เสมอภาค เท่าเทียมกัน และเกิดสันติสุขได้ไม่ยาก โดยเฉพาะในเขตจังหวัดที่มีการใช้แรงงานต่าง ด้าวอยู่มาก ดังเช่น จังหวัดสมุทรสาคร

ศูนย์ปฏิบัติการจัดระบบการทำงานของคนต่างด้าว (ศจต.) (ปรับปรุงข้อมูล ณ วันที่ 21 กันยายน 2548) ได้สำรวจข้อมูลจำนวนจังหวัดที่มีแรงงานต่างด้าวได้รับอนุญาตทำงานมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ อันดับที่ 1 กรุงเทพมหานคร มีจำนวนแรงงานต่างด้าว 144,020 คน คิดเป็น ร้อยละ 20.42 อันดับที่ 2 จังหวัดสมุทรสาคร มีจำนวน 73,896 คน คิดเป็นร้อยละ 10.48 อันดับที่ 3 จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 42,411 คน คิดเป็นร้อยละ 6.01 อันดับที่ 4 จังหวัดตาก จำนวน 41,242 คน คิดเป็นร้อยละ 5.85 และอันดับที่ 5 จังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวนแรงงาน ต่างด้าว 32,525 คน คิดเป็นร้อยละ 4.61 ซึ่งในเขตจังหวัดสมุทรสาครมีจำนวนแรงงานอพยพ ชาวพม่าทั้งหมด 69,455 คน คิดเป็นร้อยละ 93.99 ของแรงงานต่างด้าวในเขตจังหวัดสมุทรสาคร ทั้งหมด 73,896 คน ที่เหลือเป็นจำนวนแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาว จำนวน 3,771 คน และ สัญชาติกัมพูชา อีกจำนวน 670 คน ที่ทำงานอยู่ในจังหวัดสมุทรสาคร

จะเห็นได้ว่าจังหวัดสมุทรสาคร มีชาวพม่า มาพักอาศัยและทำงานอยู่มากเป็นอันดับสอง รองจากกรุงเทพมหานคร เป็นจังหวัดที่มีความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจมาเป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศ ต้นทุนประกอบการเป็นปัจจัยหลักพื้นฐาน คือ แรงงานคน นอกจากนี้ที่เป็นแรงงาน คนไทยจากทั่วทุกภาคแล้ว ยังมีแรงงานข้ามชาติที่รัฐบาลอนุญาตให้ทำงานได้ในแต่ละปี นับแสน คน หากนับจำนวนแรงงานทั้งสองภาคถือว่ามีมากกว่าประชากรของจังหวัดสมุทรสาครกว่า 2 เท่าตัว

จากสถานการณ์ความต้องการแรงงานในภาคธุรกิจอุตสาหกรรมทั้งขนาดใหญ่ ขนาด กลางและขนาดเล็ก ทราบว่า ยังมีความต้องการแรงงานสูง บางกิจการต้องใช้แรงงานข้ามชาติ

กว่าร้อยละ 90 ส่วนใหญ่เป็นวัยทำงานที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป แรงงานข้ามชาติโดยเฉพาะชาวพม่า ตกอยู่ในสภาพรูปแบบที่เลวร้าย และอันตราย อาจถูกกระทำซ้ำซ้อนการละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน การละเมิดสิทธิทางเพศ ทักษะในการใช้ชีวิตเพื่ออยู่ร่วมในสังคมไทยอย่างปกติสุข ปราศจากความรุนแรงและมีสัมพันธภาพที่ดีทั้งครอบครัวคนไทยและคนต่างด้าว (สมพงศ์ สระแก้ว, 2548 : บทความ)

ภาพเหตุการณ์ดังกล่าว เป็นปัญหาที่สามารถพบเห็นในชุมชนของแรงงานต่างด้าวได้โดยทั่วไป ทั้งปัญหาการปรับตัวในสังคม วัฒนธรรม การแบ่งบทบาทกันในครอบครัว การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รักใคร่กลมเกลียวกัน พึ่งพาซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่ภาวะสัมพันธภาพที่ดีหรือไม่ดีได้ ในครอบครัวแรงงานต่างด้าว

เนื่องจากปัญหาสัมพันธภาพในครอบครัวอาจมีสาเหตุที่ซับซ้อนหลายประการและสาเหตุสำคัญประการหนึ่ง อาจเป็นเรื่องบทบาทหญิงชายที่มักจะแบ่งแยกมากเกินไปหรือแสดงออกอย่างไม่เหมาะสม ตั้งแต่ในครัวเรือนจนไปถึงสังคมวงกว้าง และอาจมาจากความเชื่อความศรัทธาและการปฏิบัติศาสนาที่อ่อนลงในสังคมไทย และยังเกิดมากขึ้นในสังคมแรงงานต่างด้าวที่ต้องรับแรงกดดันจากกรอบของสังคมในถิ่นปลายทางการอพยพย้ายถิ่นของพวกเขา

ปัญหาสัมพันธภาพในครอบครัวในสังคมไทย ได้ทวีความรุนแรงและเพิ่มจำนวนมากยิ่งขึ้น สังคมถูกปลุกฝัง ค่านิยมในครอบครัวที่ขาดซึ่งความสัมพันธ์และการรับผิดชอบซึ่งกันและกันโดยไม่รู้ตัว ที่เริ่มจากบทบาทหญิงชายในครอบครัวที่ไม่เป็นธรรม ในที่สุดปัญหาสัมพันธภาพในครอบครัวก็จะกลายเป็นปรากฏการณ์ปกติของสังคมไป คนในสังคมก็จะมีลักษณะนิสัย ใจคอ และพฤติกรรมเห็นเรื่องครอบครัวและความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นเครื่องเล่น เป็นความสนใจ สบอารมณ์ ที่แผ่ขยายไปทุกส่วนของโครงสร้างทางสังคม และคนในสังคมจะถูกบ่มเพาะเชื้อพันธุ์แห่งความแตกแยกต่างคนต่างอยู่ ปราศจากความสัมพันธ์หรือไม่ให้ความสำคัญกับสัมพันธภาพในครอบครัว และปัญหาสัมพันธภาพในครอบครัวก็จะกลายเป็นเรื่องปกติวิสัยของคนในสังคมไปนั่นเอง ดังนั้น การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาวิจัยเพื่อให้เข้าใจในรากหญ้าของปัญหา รวมทั้งค้นหา รูปแบบและแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหานี้อย่างเป็นระบบ และผลการศึกษานี้ยังสามารถใช้เป็นหลักฐานอ้างอิง ในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แก้ไขปัญหาและกำหนดนโยบายด้านสังคมและกฎหมายต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาวิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา บทบาทหญิงชายในครัวเรือนกับสัมพันธภาพในครอบครัวแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งเป็นการศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัวที่เกิดขึ้นในครอบครัวต่างด้าวชาวพม่า โดยศึกษาถึงระดับ

ของสัมพันธภาพในครอบครัวของครอบครัวต่างด้าว เพื่อหาข้อเท็จจริงว่าสัมพันธภาพในครอบครัวที่เกิดขึ้นนั้นมีความสัมพันธ์หรือมีส่วนที่เกี่ยวข้องกันหรือไม่กับการแบ่งบทบาทหน้าที่ในครัวเรือนของหญิงและชาย การศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงน่าจะเป็นส่วนช่วยให้ข้อเท็จจริง และน่าจะเกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่ดูแลแรงงานเพื่อพัฒนา ปรับปรุง ดูแลกลุ่มคนดังกล่าวให้มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างปกติสุขอันจะนำไปสู่สังคมสันติสุขด้วย และเพื่อนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวที่มีสัมพันธภาพไม่ดีและจะเป็นส่วนช่วยให้เกิดการปฏิบัติที่เหมาะสมระหว่างหญิงชายในครอบครัว และการใช้มิติศาสนามาใช้ในการลดปัญหาสัมพันธภาพในครอบครัวในสังคมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง "สัมพันธภาพในครอบครัวแรงงานต่างด้าวชาวพม่า ในเขตจังหวัดสมุทรสาคร" นั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการศึกษาวิจัย และผู้วิจัยสามารถวิจัยได้อย่างตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยตรงประเด็นชัดเจน จึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับและลักษณะสัมพันธภาพในครอบครัวของแรงงานต่างด้าว
2. เพื่อศึกษาบทบาทหญิงชายในครอบครัวแรงงานต่างด้าวชาวพม่า
3. เพื่อศึกษาความศรัทธาและการปฏิบัติศาสนาของแรงงานต่างด้าวชาวพม่า
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสัมพันธภาพในครอบครัวแรงงานต่างด้าว

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้ ผู้ศึกษาวิจัยจะทำการศึกษาเฉพาะครอบครัวของแรงงานต่างด้าว ได้แก่ พม่า ที่ทำการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแล้ว ในเขตจังหวัดสมุทรสาคร ทั้ง 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองสมุทรสาคร อำเภอบ้านแพ้ว และอำเภอกระทุ่มแบน

1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้เกิดความชัดเจนและความเข้าใจของผู้ศึกษาวิจัย และผู้ที่อ่านวิจัยให้เข้าใจตรงกันในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดนิยามความหมายของคำที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ไว้ดังนี้

ครอบครัว หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภรรยา ซึ่งแสดงบทบาทตามฐานะของตนเพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ และอาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน ร่วมกันทำมาหากิน และทำกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัวที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตร่วมกัน กิจกรรมที่สมาชิกกระทำร่วมกัน เช่น การทำงานเชิงเศรษฐกิจ ภาระงานในบ้าน การแก้ไขปัญหาในยามมีปัญหา ทั้งทุกข์ และสุข

สัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง ความสัมพันธ์ตามบทบาทที่ ที่ต้องปฏิบัติต่อสมาชิกในครอบครัวซึ่งต้องมีความเห็นพ้องกัน ความพึงพอใจในคู่สมรส ความกลมเกลียว และการแสดงความรักในครอบครัว

ความเห็นพ้อง หมายถึง ค่านิยมพื้นฐานและเป้าหมายในชีวิตสมรสที่สอดคล้องกันซึ่งช่วยให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นไปอย่างราบรื่น และเกิดความพึงพอใจในชีวิตสมรส

ความพึงพอใจ หมายถึง สิ่งสำคัญในชีวิตสมรส ซึ่งอาจเป็นความพึงพอใจในด้านใดด้านหนึ่ง หรือเจาะจงของสถานการณ์ในชีวิตสมรส เช่น ความพึงพอใจทางเพศ ความพึงพอใจในความเป็นสามี ภรรยา

ความกลมเกลียว หมายถึง ความรับผิดชอบซึ่งกันและกันภายในครอบครัว ซึ่งเป็นในลักษณะช่วยเหลือและการแบ่งเบาภาระหน้าที่ในครอบครัว

ความรัก หมายถึง การที่ครอบครัวมีการพูดคุย ห่วงหาอาทร การให้สิ่งของในโอกาสที่พิเศษและมีเวลาให้ครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ

บทบาทหญิงชายในครัวเรือน หมายถึง บทบาทของผู้หญิงและผู้ชายที่อยู่ในครัวเรือนเดียวกัน มีการแบ่งหน้าที่ภาระงานภายในบ้านทั้งเรื่อง การเงิน การดูแลเลี้ยงดูบุตร การดูแลทำงานบ้าน รวมไปถึงการตัดสินใจในครัวเรือน การสนับสนุนในชุมชนและสังคม และทัศนคติต่อบทบาทหญิงชาย

บทบาทหน้าที่ของสมาชิกครอบครัว หมายถึง การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบงานในครอบครัว หรือเป็นภาระงานตามบทบาททางสังคม เช่น บิดา มารดา ผู้นำครอบครัว บทบาทด้านการอบรมสั่งสอน หน้าที่เรียนหนังสือ ทำงาน ดูแลงานบ้าน รวมถึงการแก้ไขวิกฤติและการช่วยเหลือในครอบครัว ชุมชน และจากส่วนอื่น ๆ

บทบาทหญิงชายพม่าในวิถีชีวิตเดิม หมายถึง บทบาทหญิงชายในครอบครัวเดิมของผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งภายในครอบครัวและภายนอกครอบครัว เช่น เพื่อนบ้าน ในบ้าน หรือในโรงเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม

วิถีชีวิต หมายถึง แบบแผนในการดำเนินชีวิต ซึ่งรวมถึงการกินอยู่ การแต่งกาย การนอน การสร้างที่อยู่อาศัย การควบคุม การแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ตลอดจนความเชื่อและศรัทธา

ความศรัทธาในศาสนา หมายถึง ความเชื่อความศรัทธาในศาสนาพุทธของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเคารพนับถือ บูชาและศรัทธาในคำสอนของพุทธศาสนา

การปฏิบัติตามคำสอนของศาสนา หมายถึง การที่ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติตามคำสอนของพุทธศาสนา ปฏิบัติตามหลักธรรม ศีลธรรมและจริยธรรมของศาสนา เช่น การไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤตินิดในกาม ไม่พูดเท็จ ไม่ดื่มสุราและของมึนเมา เป็นต้น รวมไปถึงการทำความดีละเว้นความชั่วและชำระจิตใจให้บริสุทธิ์

แรงงานต่างด้าว หมายถึง แรงงานต่างด้าวสัญชาติ พม่า ที่ทำการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแล้ว ในเขตจังหวัดสมุทรสาคร

ความรุนแรง หมายถึง การเจตนา ตั้งใจ หรือจงใจ กระทำของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต่อทั้งตนเอง บุคคลอื่น หรือกลุ่มบุคคลอื่น ทั้งที่เกิดในบ้าน ในที่ทำงาน ในชุมชนสถาบันต่าง ๆ ในสังคม ไม่ว่าจะกระทำต่อเพศหรือวัยใด ที่มีผลต่อการบาดเจ็บทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และทางเพศ รวมทั้งการกีดกัน ปิดกั้นสิทธิของบุคคลในด้านต่าง ๆ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าจะได้รับประโยชน์จากการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ทำให้ทราบถึงระดับ และลักษณะของสัมพันธภาพในครอบครัวแรงงานต่างด้าว เพื่อจะได้หาแนวทางช่วยเหลือ และแก้ไขต่อไป
2. ทำให้ทราบถึงบทบาทหญิงชายในครอบครัวว่าเป็นสิ่งที่สำคัญ ที่จะทำให้ครอบครัวอบอุ่น ปราศจากความรุนแรง และนำไปสู่การแก้ไขปัญหาสังคมต่าง ๆ ลงได้
3. ทำให้ทราบถึงความศรัทธาและการปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาของแรงงานต่างด้าว
4. ทำให้ทราบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสัมพันธภาพในครอบครัวแรงงานต่างด้าวเชื้อชาติพม่า